

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Sacramentis, Mille Sexcenti Errores, Vaniloqvia, Et Cavillationes

Miletus, Vitus

Mogvntiae, 1593

VD16 M 5205

De veritate Corporis Christi in Sacramento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30094

Millesexcenti Errores,

iuxta ordinationem Ecclesiae vnā duntaxat porrigant speciem, tutius enim esse institutionem sequi Christi, quam consuetudinem Ecclesiae: Cum prorsus sit impossibile, vel extra Ecclesiam veram esse institutionem Christi, vel ab Ecclesia quicquā fieri contra institutionem Christi, quā si contra institutionem Christi quicquam ageret, Ecclesia Christi non esset. Vt ergo Controuersiam hanc totam, verbo concludamus vno, Frustrā quærunt, frustrā sumunt, frustrā iactant, frustrā prædicant & obiectant Lutherani & Calviniani, vnā vel vtramque speciem, quamdiu sunt extra veram Christi Ecclesiam, extrā quam vel omnino Sacramenta nulla sunt, vel nulla profunt, sed magis ad damnationem proficiunt. Redeant ergo prius ad Ecclesiam, ac tum de vna vel vtraq; Sacramenti specie disputent. Intrā siquidem, non extrā Ecclesiam, omnis de fide & religione definienda & terminanda est quæstio: Nemo fidelis sibi ipsi persuadeat vel persuaderi à Ministris patiatur, aliud Scripturam, aliud docere Ecclesiam, cum ipsa scriptura teste, extra Ecclesiam, nec vera quidem sit scriptura, nec scripturarum vera intelligentia.

De veritate Corporis Christi in Sacramento.

*An Eucharistia
propriè sit Cœna.*

988. Solum Cœnam Dominicam, propriè esse dicendum debere Sacramentum: Atqui hoc nec scriptura dixit, nec Ecclesia tradidit, Lutherum autem vel quemuis alium dicere non sufficit.

989. Eucharistiam non esse dicendam Sacramentum, sed Cœnam: At si Sacramentum est, quomodo Cœna est? An propriè Cœna dicendum, quod post Cœnam est institutum? & antè Cœnam sumitur & prandium?

990. Paulum Actionem totam Eucharisticam, appellare Cœnam, ait enim, *Conuenientibus vobis, iam non est Dominicā Cœnam manducare,*

manducare, &c. Quid inde? Num & Pontificij suo sensu Cœnam appellant? Et si Cœna propriè dicitur, Sacramentum verè & propriè cur appellant? Maximè cum nec Paulus, nec vilus eam appellarit Apostolus Sacramentum?

991. Eucharistiam dici Cœnam, quia in ea non solum panis & cibus, sed etiam vinum proponitur & potus. An ergo & prandium, vel etiam rectè dicitur merenda? quia & in his panis proponitur & vinum? Aut fortè nullus vnquam sine potu cœnauit & vino? Ab ipsa ergò Cœna, in qua instituta fuit Eucharistia, non à speciebus panis & calicis, Cœna dicitur.

992. Cœnam Christianorum, non differre ab esca Indæorum, cum eandem illa, quam hæc contulerit gratiam. At si eandem vetera contulerunt, quæ noua conferunt Sacramenta gratiam, quomodo hæc salutifera Sacramenta, illa vmbra, figura, & gena dicuntur elementa? 1. Cor. 10. Hebr. 1. Galat. 4.

993. Apostolum disertis scribere verbis, *Veteres eandem nobiscum manducasse escam*, proindè diuersam censi non debere, nostram ab illa. *Petr. Martyr. in Defens. Eucharist. part. 3.* At Paulus non habet vocabulum (*nobiscum*) sed, *Omnes sub nube fuerunt, & omnes eandem escam comederunt, & eundem potum biberunt, &c.* Neq; ipsam escam, vel aquam, sed petram, ex qua fluxit aqua, Christum ait designasse. Vnde liquet, veteres non comedisse vel bibisse Christum, sicut bibunt & comedunt Christiani; Neq; enim de petra, sicut de Calice, suum esse dixit Christus sanguinem.

994. Cyprianum, quando ait, *Consumpto agno, quomodo anti-* *Serm. de Cœna Domini*
qua traditio proponebat, inconsumptibilem cibum Magister apponit discipulis, &c. id solum velle, pascha vetus eo fine rituque fuisse institutum, vt aliquando cessaret, Eucharistiam verò esse institutam, vt duret perpetuò. *Petr. Mart. loc. cit.* Cum non de agno vereri, sed de eo loquatur, quem Christus manducabat cum discipulis, eumq; cum suo comparat corpore, quod nec consumatur, nec consumetur sicut agnus. Et quidem si non de corpore, sed de agno duntaxat loqueretur vereri, falsum omninò foret, Sacramentum esse inconsumptibile & perpetuò durabile.

995. Sex-

Millesexcenti Errores,

995. Sextum Ioannis caput, non rectè à Pontificiis trahi ad Sacramentum Eucharistiæ: *Lutherus de Capt. Babyl. cap. 1. Cal. lib. 4. Instit. cap. 17.* Atqui non ab his solùm, sed ab omnibus eò refertur & explicatur Conciliis & Patribus, cum non aliam in Cœna carnem & sanguinem Christus exhibuerit, quàm eo in capite promiserit. Quin, vbi vel minimo sententiæ eorum suffragatur apice, magno contrà Pontificios allegant applausu.

996. Dictum Caput Ioannis, non de reali, sed spirituali duntaxat manducatione loqui, concludens enim omnia, quæ in eo Christus dixerat, subiungit, *Verba quæ locutus sum, spiritus sunt & vita.* Cum verba hæc aliud non sînt, vel sonent, quàm spiritualiter, non carnaliter esse intelligenda, quemadmodum, quibus durus Christi videbatur sermo, intelligebant Capharnaitæ, qui (vt August. explicat) *stultè illud & carnaliter acceperunt, & putauerunt, quod præcisurus esset Dominus particulas quasdam de corpore suo, & daturus illis, & dixerunt, durus est sermo, ipsi autem erant duri, non sermo, &c.* Spiritualis ergo manducatio non reali & corporali, sed carnali opponitur manducationi.

In Psal. 98.

encl. 27. in Ioan.

997. Christum expressis asserere verbis, *Carnem non prodesse quicquã, sed spiritum.* De hoc August. *Quid est, caro non prodest quicquam? Caro non prodest quicquam, sed quomodo illi intellexerunt, carnem quippe sic intellexerunt, quomodo in cadauere dilaniatur, aut in macello venditur, non quomodo spiritu vegetatur, &c.* Proinde sic dictum est,

1. Cor. 8.

Caro non prodest quicquam, quomodo dictum est, scientia inflat, Et quid est scientia inflat? sola sine charitate: ideo adiungit, Charitas verò viuificat. Adde ergò scientiæ charitatem, & utilis erit scientia: sic etiam nunc, Caro non prodest quicquam, sed sola caro; accedat spiritus ad carnem, sicut accedit charitas ad scientiam, & prodest plurimum, nam si caro nihil prodesset, Verbum caro non fieret, nec habitaret in nobis: spiritus ergo est qui viuificat, caro non prodest quicquam, sed quomodo ipsi intellexerunt carnem, non sicut ego do ad manducandum meam carnem. Deniq; Cum ait Christus, Spiritus est qui viuificat, caro non prodest quicquam, id vult duntaxat, fide, non rōne; Spiritu, non carne; mente, non

Ioan. 1.

dente, manducatione corporis sui esse cōprehendendam, q. d. vt alibi

Mand. 16.

alibi dixit, *Caro & sanguis non reuelavit tibi, sed Pater meus qui in caelis est.* Credenda sunt mysteria fide, non comprehendenda ratione.

998. Memoratum Caput Ioannis, non rectè intelligi de manducatione reali, cum loquatur de manducatione, quæ dat vitam æternam, quam nulla corporalis, sed sola confert manducatio spiritualis. Sed si realis manducatio non dat vitam, quid est ergo, quod ibidem sæpius reperitur, *Qui manducat panem hunc, habet vitam æternam?* Quamuis verò realis manducatio, sine spirituali non profit, vtraq; tamen coniuncta prodest (vt supr.) plurimum, sicut neq; aqua baptismi sine spiritu animam purificat, coniuncta verò prodest & mundat plurimum.

999. Secuturum, Si caput illud de manducatione reali sit intelligendum, infantes qui manducare nequeunt, vitam non habituros æternam; dicitur enim in eo, *Qui non manducat carnem meam, & bibit meum sanguinem, non habet vitam æternam.* Cum neque spiritualiter quidem infantes manducare possint per fidem, an ideo vitam non consequuntur æternam? sicut ergo in Ecclesia Christi credunt, ita etiam edunt. Nemini autem præcipitur vel edere, vel credere, nisi qui per ætatem credere potest & edere.

1000. Ipsos etiam Pontificios, sæpè dictum caput Ioannis, de spirituali intelligere manducatione. Atqui non ideo realem manducationem negant, quia eam sine spirituali nil prodesse affirmant. Quomodo autem intelligatur ab omnibus propemodum Patribus, Vide proprium de eo libel. Nic. Sanderi.

1001. Non quærendam à Patribus vel Pontificiis capitis illius interpretationem, cum ipsum ipse explicet Christus de spirituali manducatione, quæ fit per fidem, ait enim, *Operamini cibum, non qui perit, sed qui permanet;* cibus autem corporalis non permanet, sed transit. Atqui licet cibus corporalis consumatur, Christi tamen corpus, quod cum cibo sumitur, non consumitur. Nec idè, quia vno loco per cibum fides intelligitur, in omnibus aliis intelligendam esse rectè infertur.

1002. Vanos esse Pontificios, quòd præactum caput de

GG

Sacra-

Millesexcenti Errores,

Sacramentali intelligi velint manducatione, cum eo admissio, se ipsos sacrilegij damnent, propter vtriusq; speciei mutilationem, quæ in eo expressè mandatur. Cum nec mentio quidem vini vel calicis, solius autem panis in eo sit frequentissima.

1003. Expressis in eo cap. verbis esse scriptum, *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Atqui nulla hic calicis, sed sanguinis duntaxat mentio, qui nihil in pane totus sumeretur, haud utique effectus eius panis eod. loc. tribueretur; Iam verò sicut de carne & sanguine, ita de pane solo non semel, sed sæpius dicitur & repetitur, *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Caro ergo & sanguis, non Calix & panis, vitam homini præstant æternam.

1004. Non dicere Christum, *Nisi sumpseritis,* sed, *Nisi biberitis sanguinem, non habebitis vitam in vobis,* ac propterea non sub pane sumendum, sed sub calice bibendum sanguinem suum in Cæna propinasse. Verùm, Calicem non eam ob causam in Cæna fuisse adhibitum, vt omnib. & singulis, tanquam ad salutem absolutè necessarius propinetur, nec singulis maximè abstemiis, propinari posse, supra diximus. Verborum Christi nemo melior, & securior interpres, quàm ipsa Ecclesia Christi, quæ (vt dictum est) de sanguinis perceptione, non de Calicis aut sanguinis bibitione est sollicita, hanc non damnans, nec tamen necessariam iudicans, *quam quisquis non audierit,* ipso Christo dicente, *ethnicus tibi sit & publicanus.* Matth. 18. Deut. 17. Pro sacrificio institutum, & in eo non propter ipsius sanguinis perceptionem, cum à corpore in specie panis percepto, separari omninò nequeat, sed propter mysterij significationem sumendum esse, Ecclesia semper intellexit, necessario verò omnibus & singulis porrigendum esse, cum in eo alius non percipiatur, nec percipi possit sanguis, quàm qui cum corpore sub vna percipitur specie, nunquam iudicauit.

1005. Christum in vltima Cæna, nec dispensasse, nec dispensandum instituisse verum suum & reale corpus. *Sacramentarij.* Atqui, non Caluini, vel cuiusuis Sacramentarij, sed verbo creden-

credendum est Christi; hic autem dixit, *Hoc est corpus meum*, ipse autem dixit (inquit scriptura) & facta sunt. Psal. 149.

1006. Christum, cum dixit, *Hoc est corpus meum*, non aliud voluisse dicere, quàm panem esse figuram & memoriã corporis sui. Atqui non dixit, *Hoc est figura & memoriale corporis mei*, sed, *Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur*, iam verò non figura vel signum corporis, sed ipsum pro nobis traditum est corpus.

1007. Ineptum esse, quod Pontificij per benedictionem Christi in Cœna, mutationem intelligant panis in corpus, cum nec pani quidem benedixerit, sed Deo, accepto enim in manus pane, gratias egit Deo, benedixitq; non vtiq; pani, sed Deo, cui gratias agebat. Ineptè, An ergò etiam fregit, deditq; Deum, quia eodem verborum contextu dicitur, *Accepit panem, gratias egit, benedixit, fregit, deditq; discipulis suis?* Et panem quidem benedici non Caluino vel Luthero, sed Paulo credendum est Apostolo, dicenti, *Calix cui benedicimus, nonne communicatio est sanguinis Christi?*

1008. Apostolum, quando ait, Calicem benedici, non loqui de benedictione, qua mutatur creatura vel natura, sed tantùm de ea, qua ex pane & Calice vulgari, panis & Calix fit Sacramentalis, ita quòd non sit, nec fiat, sed denominetur tantùm corpus Christi: Atqui Christus non dixit, *Hoc non est, sed denominatur corpus*, sed, *Hoc est corpus meum*. Sed neq; Patres sic intellexerunt, Hinc Ambros. *Quantis (inquit) utemur exemplis, ut probemus, hoc non esse, quod natura formauit, sed quod benedictio consecrauit? maioremquè vim esse benedictionis quàm naturæ? quia benedictione etiam natura ipsa mutatur?*

De illis qui inquitur, cap. 9.

1009. Hanc doctrinam, de figurali & spirituali manducatione non esse nouam, nec vt Pontificij vociferantur à Calvinistis excogitatam, antè annos enim quingentos auctore Berengario passim & vbique fuisse diuulgatam. Atqui dogmata fidei & religionis non à quingentis, sed à Christi & Apostolorum temporibus demonstranda sunt, vt verò modò in Calvinistis, sic antè annos 50. doctrina ista, tanquam erronea & blasphemata,

Millesexcenti Errores,

De Consecr. d. 2.
Ego Berengar.

Cenebrard. libr.
3. Sacul. 11.

damnata fuit in Berengario. Et si Berengarij apud eos valet auctoritas id docentis, cur non eadem valet apud eos id reuocantis? non enim semel, sed iterum ac iterum doctrinam suam, vt erroreamagnouit & reuocauit? qui etiam (vt notant temporum annales) in extremo vitæ spiritu pœnitentia ductus in hæc verba locutus est, *Nos sanè credimus, post benedictionem Ecclesiasticam, illa mysteria esse verum corpus & sanguinem Saluatoris, adducti veteris Ec-*

Curegò qui errantem amplectuntur, respicientem & reuocantem non sequuntur? Omni autem hæresi antiquior est, quæ omnes damnauit hæreses Ecclesia Catholica.

DE VERBIS CHRISTI,
Hoc, Est, Corpus, Meum.

Hoc 1010. Quando Christus ait, *Hoc est Corpus meum*, per particulam (*Hoc*) non intelligendum esse *Hoc* pronominaliter, sed (*Hic*) aduerbialiter, q. d. *Hic, siue hoc loco est corpus meum, quod pro vobis tradetur.* Hanc aduerbialem explicationem diuina se reuelatione accepisse, scribit Carolstadius. Sed ridicula eius est & explicatio, & somniosa reuelatio. Ecquis enim sermo iste? *Accipite, edite, hic est enim corpus meum?* an ibi esse nesciebant, quem videbant? Et quis vnquam Donatus, *Hoc idem esse dixit, quod hic?* An græcis quoq; idem est *touto* quod *êke?*

In lib. Basilea ca.
diso anno 1524.

1011. Per (*Hoc*) non intelligi *Hic*, vt Carolstadius somniat, sed (*Hæc*) scilicet *Hæc actio Cœnæ, vel hæc Cœna est corpus meum, q. d. In hac actione exhibetur corpus.* Kem. Bucer. in suis retractat. Sed ne hæc quoq; opinio torta & inepta? non enim actionem, sed panem, quem in actione Cœnæ tenebat, frangebatur, & porrigebatur, corpus suum esse Christus dixit.

1012. Per (*Hoc*) nec *Hic*, nec *Hæc*, nec *Hoc*, sed *Hic Panis*, intelligi